

Kisfiú iskolatáskával

én, a szülő, tulajdonképpen szintén hozzátartozom az iskolához, fenntartósága alatt állok, tartozom elvégezni szülői kötelességem, a többit bízzam rájuk. A tanuló az iskolában tartózkodik és tanul – a szülő közben otthon tartózkodik és... izé... (Mellékesen szólva, miért hívnak engem szülőnek, sohase szültem életemben!)

Akárhogy csűröm-csavarom, nem tudom legyőzni elfogultságom: és a nagyobbik baj, hogy Gabi ezt tudja és természetesnek találja. Természetesnek találja, hogy az iskolaszolgának azt mondom, kicsit drukkolva: „pardon, kérem szépen, erre van a negyedik osztály? „és leveszem a kalapom. Gabi nem tudja, hogy a miniszterelnökség parádés portását egy gögös „hallja barátom”-mal szólítanám meg. Gabi tudja, hogy szülő s tanuló közt, az iskola szempontjából, lényeges különbség nincsen, és nagyon helyes, hogy én is lábujjhegyen és félszegen baktatok el az osztályok előtt, melyeknek zárt ajtaján zümmögés szűrődik át. Még rám is szól:

– Pszt, apukám, itt halkabban kell beszélni.

A Negyedik Osztály hangulata ünnepi. Virágcsokrok az asztalon. A gyerekek fehérben, csendesen suttogva ülnek, még nem jött be a tanító úr. Néhány szülő a fal mellé állított székeken, csendben és illedelmesen. A gyerekek végigmustrálnak, megállapítják, hogy Gabihoz tartozom, mint szülő, azaz gyám, akinek az ajtó mellett a helye. Gabi előremegy, a padok felé, könnyedén és otthonosan – én félszegen az ajtóban maradok, mint az inas, aki elkísérte gazdáját a klubba. Gabit körülvesszik, Gabi is felélénkül. Csodálkozva nézem, milyen elfogulatlanul cseveg osztálytársaival; és irigylem, hogy azok milyen maguk közé tartozónak érzik. Szeretnék én is úgy beszélni velük, elfogulatlanul és hatalmasan, mint Gabi, de érzem, hogy zavarba jönnek, félszeg volnék: ők pedig megmerevednének, hűvös udvariassággal felelnének. Hiába. Ez a negyedik tanuló osztálya, én pedig a negyedik szülő osztályához tartozom. Nincs az a forradalmi cselekedet, ami ezt az osztálykülönbséget megszüntethetné.

Kezdem egészen árvának érezni magam. Odamegyek Gabihoz, aki két fiúval nevetgél. Halkan megszólítom, felém fordul, elkomolyodik, ő is halkabban beszél.

– Gabi kérlek – mondom, közönyös elfogulatlanságot erőltetve –, hol lehet ilyenkor a tanító úr? Bemennék hozzá.

– Nem lehet, apukám. A tanárba nem mehet be a szülő. Majd mindjárt bejön.

Köhög, félreállok. A gyerekek szigorúan néznek rám.

De íme, jön a tanító, sietve. Nagy suhogás, mindenki feláll – én is, ijedten.

– Üljenek le!

Most ima következik. Utána a tanító úr köhög, körülnéz. Engem is észrevesz, nyájasan és kedvesen biccent. Én is mosolyogva válaszolok – később rajtakapom magam, hogy rögtön Gabira néztem utána, vajon észrevette-e, hogy milyen jóba vagyunk a tanító úrral. Önbizalmam kezd visszatérni.

Számolnak. – Nyolc meg négy... leírom az egyest, marad...

– Folytasd, Gabi!

Gabi fürgén ugrik a táblához. Izgatottan figyelem minden mozdulatát, hogy veszi fel a krétát, hogy húzza össze szemöldökét a rettenetes nagy figyelemtől, kinyújtott karjában a krétával, úgy áll, mint egy vívó, akinek most meg kell mérkőznie a négyszögletes alakú nagy Feladattal.

De rám nem néz egy pillanatra se.

Közben váratlan esemény. Az igazgató úr csendben bejött az ajtón, egy kicsit nézi az ügyet, megismer, és odajön hozzám.

– Egy kérésünk volna. Nincs elnök a vizsgához... – és ha már ügyis itt vagyok... tiszteljem meg az iskolát... és a többi... szóval, foglaljam el az elnöki széket.

Érzem, hogy elvörösödök. És itt közbe kell szúrnom valamit, ami egyrészt a Vály utcai iskola kitérő igazgatójának szól, mint lovagias köszönet és hála, a megtiszteltetésért, másrészt kevés számú híveimnek,

mint magyarázat és mentetegetőzés. Én nagyon jól tudom, hogy nem vagyok se tanügyi, se másféle tekintély, és hogy semmi keresnivalóm az elnöki székben. De azért, ha kijelentem, hogy amennyiben a köztársasági elnöki széknek elfoglalására szólítanának fel, azt a kérést nem szerénységből utasítanám vissza: talán megértik indokaimat, hogy miért voltam képtelen ezt a kérést visszautasítani, bármennyire tiltakozott szemérmem és szerénységem. Arról volt szó, meg kellett tudnom, látnom kellett, mit szól ehhez a dologhoz Gabi! – ha egyszer csak meglát az elnöki székben, a Tanító, sőt Igazgató társaságában? Arról van szó, hogy meg kell mutatnom, hogy az én osztályomban, mint az Életiskola negyedikese, én is vagyok valaki, vagyok annyi, mint ő az ő Osztályában! Bocsássanak meg!

Óvatosan megyek fel a katedrára. Gabi még felel, nem vesz észre. Csak miután visszament a helyére és felveti a szemét, csodálkozik el, ott látván az Asztal előtt, hanyagul, előkelően.

De gazda nélkül csináltam a számítást.

Amíg a fiúk felelnek, minden jól megy. Helyeslően bólintok, fejemet csóválom. A földrajzvizsgán titokban megcsodálom azt a diplomáciai tapintatot, azt a pompás ügyességet, ahogy szegény Magyarországnak szomorú földrajztörténelmi és problematikus alkotmányjogi helyzetét intézi a pedagógia. És már-már úgy érzem, minden jól fog végződni, aláírom a jegyzőkönyvet és módomban van bepillantani az előttem heverő Naplóba és Osztályfüzetbe.

Ekkor, öt perccel a vizsga vége előtt, odajön hozzám az igazgató és a fülembé súgja, amiről megfeledeztem: hogy legyen szíves néhány szót szólni befejezésül, egy rövid kis beszédet, a tanulókhöz, amivel elbúcsúztatom őket, mint elnök.

Puff!

Ahogy előbb elvörösödtem, most elsápadok. Erre nem számítottam. Nem számítottam? Mondjuk ki egyenesen: „nem készültem!” És most megint közbe kell szúrnom egy szót azoknak, akik tartanak valamit ékesszólásomról. Ha Bethlen István öxcellenciája szólít fel, hogy

aszongya, neki egy kis dolga van éppen, legyen szíves a parlament plénuma előtt rövid kis beszámolót a londoni út eredményéről – legfeljebb azon tűnődöm, méltó-e a politikai meggyőződéséhez, de pillanatig se aggódok, vajon mint szónok, méltó vagyok-e erre a feladatra. De értsétek meg: öt perc múlva beszélnem kell - mit beszélni! Felelnem kell! és Gabi itt van! a Gabi, akinek annyiszor magyaráztam, milyen szépen és bátran és okosan kell felelni, ha az emberre kerül a sor.

Több szellemi munka előtt ekkora erőfeszítést nem fejtettem ki magamban, mint most, öt perc alatt. Mi a csudát beszéljek? Egész könyvtárra való elmélete a gyermekpszichológiának átsuhan tudatomon. Pedagógiai elvek törmeléke zörög kapkodó fejemben. Haza... kötelesség... hála... derék polgára a társadalomnak... intő példa... izé... lobogó fáklya... Kossuth Lajos... Börharisnya... buzgalom és kitartás, egy szebb jövő gyümölcse gyanánt... csúzli...

Hideg veríték lepi el a homlokom. Csönd lesz, vége a vizsgának. Az igazgató szánakozóan néz rám. Előredülök.

– Kedves gyerekek!

Feszült figyelem. Gabi tágrameresztett szemekkel bámul.

– Kedves gyerekek! Én is voltam negyedikes elemista... bár most már felnőtt, nagy ember vagyok, láthatjátok a hosszú ősz szakállamon...

Páran nevetnek. Ijedten állok meg. Persze, hisz nincs is szakállam, méregbe jövök.

– És akkor, mikor vége volt a vizsgának, az volt a vágyam, hogy az a bácsi, aki ott beszél a katedrán, minél hamarabb fejezze be, hogy már mehessek. Tehát Isten veletek!

Gabi hazamenet büszkén dicsekszik, hogy a Dudás odajött hozzá, és azt mondta, elismerően:

– A te apád beszélt.

Közölte Gabival, amennyiben nem vette volna észre.

De utána a Dudás férfiasan kezefogott vele, és én érzem, hogy kezdek imponálni Gabinak.

SZERETEM AZ ÁLLATOT

A kis házinyúl mindjárt nagyon megtetszett, mikor a konyhában letették: buta, kedves kis feje, ijedt szemei és lágy, sima szőre. Azt a jellemző, gyöngéd, pártoló szeretetet érzem, amit nagyon jól ismernek kezdő szerelmesek, akiknek kicsi és macskaszzerű nővel akadt dolguk. Nem akarok semmit tőled, te fehér, ijedt kis nyúl, csak meg akarom simogatni a fehér bundádat, hátrafelé és óvatosan, hogy jól essék neked, ölembe vennélek, és a kis fejedet simogatnám, hogy megnyugodj, és jól érezd magad, biztonságban, és elhidd, hogy nincs okod félni, nem kell tartanod semmitől, én vigyázok rád és megvédelek.

Ezt érzem, egészen melegen és önzetlenül, felolvadva ebben a védő, önzetlen, odaadó szeretetben, és a kis fehér nyúl után nyúlok, hogy megsimogassam. A kis nyúl azonban, ijedt kis dög, riadtan lelapul, és kifut a tenyerem alól, be a konyhaszekrény alá.

Te csacsi kis nyúl, mondom neki fejszóvalva, lám milyen kedves, ostoba ijedt kis nyúl vagy te, hát most azt hiszed, hogy bántani akarlak, megfogni, mohón megragadni, agyonütni, megenni, mert erősebb vagyok nálad. De értsd meg, hogy szó sincsen minderről, hát persze, hogy erősebb vagyok nálad és mindezt megtehetném, de hiszen éppen arról van szó, hogy nem akarom megtenni, nem érted? Sőt gyöngéd és kedves akarok lenni, meg akarlak simogatni, meg akarok feledkezni önmagamról, a magam jogairól, vágyairól, élvezeteiről, te miattad, akit meg akarok simogatni, hogy dobogó kis szíved megnyugodjon, és jól érezd magadat, egész finom, bájos, törekeny, félnék kis lényedet.